

Szarka Tamás

Az éneklő Tokaji

Pozsonyban történt az eset. A belváros kellős közepén, a Duna-part, a koronázótemplom és a Comenius Egyetem örökké dobogó háromszögében, ahol száz évekig magyarok, szlovákok és németek köszöngettek egymásnak, viharokban csak halkán, szélcsendben hangosabban, mint embereknél ez már szokás.

Életem első lemezét egy ottani pici stúdióban játszottam föl, a stúdióval szemben egy kicsi, pár asztalos – de jól látható – sarki ivónak, bárnak, kávézónak olyan bájos keveréke, amit csak Közép-Európában látni. Életünk első stúdióórától kábultan ide mindennap bementünk – megfelelően fontosnak, fáradtnak és elhivatottnak érezvén magunk – egy pohár italtra, nedűre, mert a hely neve bizony nem volt más, mint szép magyarsággal és méltósággal kiírva – Tokaj. Mátyusföldi falvakban akkortájt a szót is – tokaji aszú – alig lehetett hallani, mint ahogy ritkán mondták, hogy mennyország, igazság, vagy hogy vérarany. Ezeket a dolgokat nemigen emlegettük. Elég volt a tudat is, hogy valószínűleg valahol létezhetnek.

És most feltűnik előttünk itt Pozsonyban, érezni az illatát, s már-már megérintható! És azzal az izgalommal, hogy Bratyizslavában 1987-ben még ki lehet ilyet egyáltalán írni, megtörtént – lehunytt szemmel csokolóztam vele, s évődve meg is haraptam a bortündért, aki ettől élő arannyá változott, csak hogy még jobban belébolonduljak.

Igen, itt lehetett az egész városban finom talpas poharakban, palackból kimérve tokaji aszút kapni; ott, a megsavanyodott szocializmusban, 21 évesen – karvastagságú vassorompók közé szorulva –, nekünk mégis kerek volt ez a kicsi világ.

Aztán elzúgott egy nálunk „bársonyosnak” nevezett forradalom – bár a bársonyt azóta majomhordák rabolták visítva, s alommá tépték a kutyák.

Majd éveken át végigjátszottuk Szlovákiát, találkozva közben egy-két olyan műanyag kannás úgynevezett borral, melyek egy hét örületes, nem alvások, túlfűtött, önkívületbe muzsikálás után, huszonévesen sem fogytak el, pedig alkoholról lévén szó, ez majdnem a lehetetlennel volt határos.

S aztán megint arra vetődtem, oda, arra a pozsony-belvárosi sarokra, és eszembe ötlött – annyi fájdalmas csókot és büszke sebet begyűjtve –, megérdemlem A NEDŰT, ami sebet és csókot úgy összebékít, mint harcoló szerelmeseket az ima.

Felnéztem, és a villám belém szaladt – a jól ismert ajtó fölött a Tokaj feliratról levágták a T betűt, s a J betűt Y-ra cserélték. Így lett végül a Tokajból OKAY – azaz oké, egyetlen kurta szóba sűrítve amerikanizmust, szlovakizmust, hungarofóbiát, újkapzsiságot, öregökorséget. Persze a kínálatban a drága nedűnek nyoma sem volt már rég...

Ti kedvesek-kedvetlenek – a világ így alakul, amikor az ostobaság alkot.

A táncos lábú tűztündért megerőszakolták és kifeszítették a falra.

Akkor a szememmel a szöggről levettem őt, s azóta itt hordom, hátha meghallja valaki, ahogy túlélve a lehetetlent, igazgyöngyöt énekel – a pohárban, amikor az a gyöngy az aszúból kirepül –, hogy fájdalmat énekel – a borásznak annyi görnyedése az a nedű miatt, s a már soha be nem teljesülő szerelmet énekel – az aszú íze az, amikor tűzével egyszer belénk száll, s örökké bennünk is marad.

Tengerek mélyéről hoznak fel több száz éves borokat, és vagyonokat kérnek s adnak érte.

Én a tokajit nem a tengerből hozom – hanem hozom az *erők eréből* – pillanatnyi ifjúságból, ráncos szőlőszemből, öregasszony igazából – a történelemből, s az élet vize szerelméből hozom.

Ennyit ad ő – a szépség, s csak azt kéri, halljuk meg bennünk őt – önmagunkat.

A Tokaji – magyarok – mi vagyunk.

BOCSKAY VINCE
APOR VILMOS